

12 EYLÜL DARBESİ'NDEN

AKP'NİN 20 TEMMUZ (OHAL) DARBESİ'NE

İNSAN HAKLARI
GENEL BAŞKAN YARDIMCILIĞI

1. Giriş

15 Temmuz'da yüzlerce yurttaşımızın canından olmasına yol açan ve hem Meclis'te hem de sokakta geniş bir toplumsal mutabakat ile püskürtülen darbe girişiminin ardından 20 Temmuz'da ilan edilen OHAL, darbeyi bahane ederek darbeyi aratmayan uygulamalarla Erdoğan'ın sivil darbesinin yazılı belgesi haline gelmiştir.

FETÖ ile mücadele edildiği iddiasıyla sürdürülen OHAL boyunca FETÖ'nün siyasi ayağına dönük hiçbir işlem yapılmazken, belediyede çalışan işçilerden üniversitelerde çalışan akademisyenlere kadar toplumun her kesimi ekmeğiyle terbiye edilmiş, bizzat hükümet temsilcileri tarafından "ağaç kökü" yesinler diyerek yüz binlerce ailenin açlığa mahkum edildiği birinci ağızdan dile getirilmiştir. Hiçbir kanıtı başvurmada yapılan, delilden suçluya değil; suçludan delile gidilen ihraç yöntemleri ve çalışma hakkının gaspı kabul edilemez bir noktaya gelmiştir. Bugün Türkiye'de herkes iktidar tarafından rahatlıkla FETÖ'cü olmakla suçlanabilir bir konuma getirilmiştir.

Yurtdışına kaçmaya çalışırken çocuklarıyla beraber can veren anneler, yaşadığı baskıya dayanamayıp intihar edenler, hakkında hiçbir soruşturma olmadan eline tutuşturulan bir ihraç kağıdıyla kapı önüne koyulanlar, aylarca cezaevlerinde kaldıktan sonra en iyi ihtimalle "Pardon" denilerek salınan masumlar da düşünüldüğünde OHAL'in yarattığı bireysel ve toplumsal yıkımın boyutu ülkemizin uzun yıllar tamir etmekte zorlanacağı korkunç bir tablo ortaya çıkartmaktadır.

İlerleyen kısımlarda ifade edeceğimiz istatistiklerin içinde geçen rakamların her birinin bir insan ve hikaye olduğunu, açlıkla terbiye edilen ve suçlu-masum ayrımı şaibeli KHK'ların yüzbinlerce aileyi sosyal ve ekonomik hayattan kopardığını akılda tutarak değerlendirmekte fayda vardır.

OHAL ile ilgili iktidarın dile getirdiği bir diğer iddia ise "OHAL'in FETÖ ile mücadele" ile sınırlı olduğu, halkın gündelik yaşamını etkilemediği yönündedir. Oysa ülkemizin içinden geçtiği dönemde sosyal ve ekonomik alanlarda yaşanan gelişmeler bu iddiayı da yalanlamaktadır. FETÖ ile uzaktan yakından ilgisi olmayan yasaların, başkanlık sistemi provası gibi OHAL KHK'ları ile geçirilmesi, Başkanlık referandumuna giderken muhalefetin sesinin OHAL sopası ile kısıl-

ması bile tek başına OHAL'in ne kadar rayından çıktığının kanıtıdır.

Hükümeti eleştirenin hapse girme, işten çıkartılma korkusu yaşadığı, FETÖ'nün devlet yapılanmasının kitabını yazan Ahmet Şık'ın dahi FETÖ'cü ilan edildiği, biri genel başkan olmak üzere onlarca seçilmiş vekilin hapsedilerek milli iradenin gasp edildiği, medyanın tek ses olmaya zorlandığı bir dönem yaşıyoruz.

Ekonominin belini doğrultamadığı, her güne yeni zam ve iflas haberleriyle girilen, yabancı yatırımcının gelmediği, bazı yerli yatırımcıların ise servetlerini yurtdışına çıkarttığı, ulusal paramızın her geçen gün değer kaybettiği, işsizlik ve yoksulluktan insanların kendini yakmaya çalıştığı, özellikle eğitimli gençlerin terk etmeyi düşündüğü bir dönem yaşıyoruz. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi'nde 4 akademisyenin hayatını kaybettiği bir katliam neticesinde daha net ortaya çıktığı üzere, "etkilenmiyor" dedikleri gündelik hayat, "can güvenliği olmayan" bir gündelik hayata dönüşmüştür.

Veriler göstermektedir ki; OHAL iktidarın bahanesidir, OHAL iktidarın maşasıdır. OHAL kapsamında iktidarın "tedbir" olarak başlattığı KHK'larla ilerleyen ihraç süreci, karşıt görüşlerin bastırılması, hak ve özgürlüklerin yok sayılmasına dönmüş, keyfiyetle işten çıkarmalar noktasına varmıştır. OHAL ülkede huzur bırakmamıştır.

Kapı komşularının, iş arkadaşlarının, akrabaların birbirini ihbar ettiği, her an iftiraya uğrayacağı korkusuyla kimseye güvenmeyen, iktidarın gözüne girmek ve koltuk kapmak için yanı başındaki insanları jurnalleyen, ahlaken çöken sosyal ilişkilerin yüceltildiği bir dönem yaşıyoruz.

Verilerin açıkça ortaya koyduğu bir sonuç daha var, o da şu; 21 aylık OHAL süreci Türkiye'nin en karanlık dönemi sayılan 12 Eylül dönemini bile geride bırakmış, hak ihlalleri konusunda Türkiye tarihinin en karanlık dönemini bile geçmiştir.

2. Sayılarla OHAL

2.1 OHAL'de Basın & Gazeteciler

6 kez uzatılan OHAL süreci, basın ve basın emekçileri açısından Türkiye tarihinin en karanlık dönemi olma yolunda ilerlemektedir. OHAL boyunca 200 medya kuruluşu kapatılmış, bunlardan sadece 25'i hakkındaki kapatma kararı kaldırılmıştır.

6 haber ajansı, 50 gazete, 18 dergi, 33 televizyon, 29 yayınevi, 37 radyo bu süreçte kapatılmıştır.

135'ten fazla gazeteci tutuklanmış, 2500 gazeteci ise işsizliğe mahkum edilmiştir. İddianameleri aylar süren tutukluluğun ardından hazırlanan, davaları henüz başlamayan gazeteciler, AKP'nin keyfi uygulamaları ile tutuklanmakta, tecrit altında tutulmaktadır.

135 | **2500**
Gazeteci tutuklandı | Gazeteci işsiz kaldı

AKP, OHAL ile basına yönelik hak ihlallerini arttırmakta, OHAL'i muhalif basını susturmanın maşası şeklinde kullanmaktadır. Türkiye, yaşanan tüm bu baskılar nedeniyle basın özgürlüğü sıralamasında sona doğru koşmaktadır. OHAL ile Türkiye, hakim karşısına çıkamadan hapis yatan gazeteciler ülkesi olmuştur.

İktidar ise bu süreçte cezaevlerindeki gazeteci sayılarına ilişkin çeşitli açıklamalar yapmaktadır. AKP Genel Başkanı Recep Tayyip Erdoğan insanlarla alay edencesine cezaevinde sadece 2 gazeteci olduğunu söylerken, dönemin Adalet Bakanı Bekir Bozdağ ise bu sayıyı 3 olarak açıklamıştır. Tüm bu açıklamalara rağmen, Türkiye'de özellikle OHAL ile basının ve basın emekçilerinin durumu açıkça ortadadır.

Medyanın geldiği nokta ve basın emekçilerinin maruz kaldığı hak ihlallerine bakıldığında, 21 aylık OHAL süreci, 12 Eylül dönemini bile geçmiştir. 12 Eylül döneminde tutuklu gazeteci sayısı 31 iken, bugün bu sayı 5 katına çıkmıştır.

2.2 OHAL'de Eğitim & Üniversiteler & Akademisyenler

OHAL'den en çok etkilenen kurumların başında üniversiteler gelmektedir. OHAL ve KHK'lar ile üniversiteler, bilim yuvası olmaktan çıkmış; ihbarlar ile kişilerin birbirlerine düşman olduğu yerler haline getirilmiştir. Akademisyenler ihraç edilmekte, öğrenciler tutuklanmakta, üniversite etkinlikleri iptal edilmekte, Cumhuriyet tarihinin en eski üniversiteleri tarihlerinden ve birikimlerinden soyutlanmaya çalışılmaktadır. Açıktır ki; AKP, OHAL düzeni ve KHK'lar ile üniversiteler açısından 12 Eylül dönemini bile geride bırakmıştır.

12 Eylül döneminde 3854 öğretmen ve 120 akademisyen görevden alınmıştır. OHAL boyunca ise 5822'si akademisyen olmak üzere, toplam 7037 kişi üniversitelerden ihraç edilmiştir. İhraç edilen öğretmen ve idari personel sayısı ise 33.497 olmuştur.

Bu süreçte 15 vakıf üniversitesi kapatılmış, bu kurumlarda çalışan 6 bin kişi işsiz kalmış, 65 bin üniversite öğrencisi de başka okullara nakil olma, bölümlerde ve derslerde denklik, yeni kayıt olacakları üniversiteye kayıt ücreti ödeyip ödememe karmaşası yaşamıştır.

Üniversitelerdeki mağduriyetler ihraçlarla da son bulmamış, üniversitelerin yapısı doğrudan iktidar eliyle değiştirilmeye çalışılmıştır. YÖK tarafından çeşitli üniversitelere atanan yaklaşık 15 bin araştırma görevlisinin kadro garantisi kaldırılmıştır. 2010 yılında başlatılan ÖYP kapsamında kadro garantisi olan akademisyenlerin sözleşmelerinin devam edip etmeyeceği kararı üniversitelerin inisiyatifine bırakılmıştır. Pek çok üniversite, kendi bünyesindeki ÖYP kadrosunda yer alan öğretim görevlilerinin işine son vermeyi tercih etmiştir. Kadro hakkını kaybeden ÖYP'liler de dahil edildiğinde, 20 binden fazla akademisyen OHAL'den çeşitli şekillerde etkilenmiştir.

OHAL'in üniversitelere yaptığı en ağır darbe ise rektörlük seçimlerinin kaldırılarak, rektörlerin doğrudan Cumhurbaşkanı tarafından seçilmesinin önünün açılmasıdır. Var olan seçimlerin anti demokratik özelliklerine rağmen rektörlerin doğrudan Cumhurbaşkanı tarafından atanması iktidarın özgürce bilim üretmesi gereken yerleri kendi emrine almasının en açık kanıtıdır.

12 Eylül Dönemi

3854 | Öğretmen

120 | Akademisyen

görevden alındı

OHAL Dönemi

5822 | Akademisyen

33497 | Öğretmen ve
İdari Personel

görevden alındı

2.3 OHAL'de Emek & Emekçiler

OHAL, çalışma hayatını ciddi ölçüde etkilemektedir. Emekçilerin en temel hakları OHAL ile açıkça gasp edilmektedir. İş güvencesinin ortadan kaldırılması, grev haklarının engellenmesi, sürekli artan iş cinayetleri, esnek çalışma ve güvencesizlik artarken, en büyük darbeyi emekçiler almaktadır.

Yüz binlerce emekçi OHAL ile işlerinden edilmiş, işlerinden edilen emekçiler toplumdan da dışlanarak başka bir iş bulmalarının da önüne geçilmiştir. OHAL boyunca 114.279 kişi kamudan ihraç edilmiştir.

OHAL döneminde emeğe yönelik saldırılar sadece ihraçlarla sınırlı kalmamıştır. İşçi ve emekçilerin hak arama yolları ellerinden alınmış, grev hakları en sert engellemelerle karşı karşıya kalmıştır. AKP Genel Başkanı Erdoğan, iş dünyasıyla bir araya geldiği etkinlikte "Biz OHAL'i iş dünyasının daha rahat çalışması için getirdik. Şimdi grev tehdidi olan yere OHAL'den istifade izin vermiyoruz" ifadelerini kullanarak, OHAL'in emekçiler üzerindeki niyetini açıklamıştır. AKP hükümeti iktidara geldiği 2002 yılından sonra OHAL öncesi yıllarda toplam on iki grevi çeşitli sebeplerle ertelemişken, sadece bir yıllık OHAL süresince beş büyük grev milli güvenlik, genel sağlık, toplu iş sözleşmeleri ve ekonomik ve finansal istikrarı bozucu olduğu gibi gerekçelerle engellenmiştir. AKP, 12 Eylül'ün mirası emek düşmanı politikaları hızla kabul etmiş ve emekçiler üzerindeki baskıyı daha ağır bir noktaya taşımıştır.

OHAL emekçileri öldürmekte, iş cinayetlerini artırmaktadır. OHAL boyunca yaşanan iş cinayetleri yüzde 10 artmıştır. İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği (İSİG) Meclisi'nin verilerine göre siyasi iktidarın yönetimi devraldığı 2002 yılından bu yana en az 20 bin 500 işçi yaşamını yitirmiştir. 2017 yılı toplamında; 116'sı kadın, 1890'ı erkek, 18'i 15 yaş altında olmak üzere 60'ı çocuk işçi ve 88'i göçmen/mülteci olmak üzere en az 2006 işçi yaşamını yitirmiştir.

OHAL sadece iş cinayetlerini değil, yoksulluğun ve iftiralının, haksızlıkların sebep olduğu intiharları da artırmıştır. Türkiye tarihinde hiçbir dönemde yaşanmadığı kadar fazla intihar vakası kayıtlara geçmektedir. OHAL boyunca, doğrudan OHAL sürecinin yaşattıkları sebebiyle tespit edilebilen tam 47 kişi hayatına son vermiştir. Bu rakam 12 Eylül döneminde 43 iken, bugün bu sayı her geçen gün hızla artmaktadır.

Emekçi intiharları ise OHAL'in yaşam hakkı alanına indirdiği darbenin bir başka boyutudur. İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisi (İSİG) verilerine göre, 2017 yılında en az 89 işçinin işyerinde veya işyeri dışında işe bağlı nedenlerle intihar ederek yaşamını yitirmiştir. 2016 yılında ise en az 90 işçi intihar ederek hayatına son vermiştir.

114.729 | Kamudan ihraç edilen kişi sayısı

%10 | Ohal'de Artan iş cinayetleri oranı

2006 | 2017 yılında yaşamını kaybeden işçi sayısı

12 Eylül Dönemi
43 | Kişi intihar etti

OHAL Dönemi*
47 | Kişi intihar etti

* Bugüne kadar

OHAL ile emekçilerin örgütlenme hakkı da gasp edilmiş, 2 Konfederasyona bağlı 29 sendika kapatılmıştır. Örgütlenme hakkına indirilen bu darbe, emekçilerin güvencesizlik kısıncasına itilmesinin önünü açmıştır.

OHAL ile taşeron sorunu konusunda da yeni mağduriyetler yaratılmıştır. Bizzat Erdoğan tarafından tüm taşeron işçilere koşulsuz kadro sözü verilmesine rağmen, 696 sayılı KHK ile taşeron işçilerin büyük çoğunluğu kadro hakından yoksun bırakılmıştır. Ayrıca taşeron işçilere getirilen hem güvenlik soruşturması hem de yazılı- sözlü ya da uygulamalı sınav şartı, istenmeyen işçilerin kadroya alınmaması gibi bir eleme mekanizması olarak kullanılabilir hale gelmiştir. Taşeron işçilere kadro OHAL'in ile geçiştirilebilecek bir konu değildir.

2.4 OHAL'de Kadın

OHAL, kadınların hem çalışma hem de yaşam haklarına ciddi engellemeler getirmeye devam etmektedir. Türkiye, OHAL süreci ile kadın haklarının yok sayıldığı, kadınların hem iş hem de eş cinayetlerine kurban gittiği karanlık bir dönemden geçmektedir.

OHAL boyunca en az 624 kadın öldürülmüş, kadınlara hukuki destek sağlayan 11 kadın derneği kapatılmıştır. Kadınların yaşam hakkını açıkça ihlal eden OHAL süreci, iktidarın kadına bakışı ve kadına dair politikalarının en temel göstergesini oluşturmaktadır.

Kadınların çalışma hayatından soyutlanmasına sebebiyet veren ve kadını eve kapatan, onlara sadece "anne" rolünü yakıştıran iktidar, kadınları OHAL'le işsizliğe mahkum etmekte, çalışma haklarını açıkça gasp etmektedir. OHAL'le birlikte ilan edilen KHK'lerle ihraç edilen kamu emekçilerinin yüzde 20'sini kadınlar oluşturmaktadır. En çok kadın Milli Eğitim ve Sağlık Bakanlığında ihraç edilmiştir. Üniversitelerden ihraç edilen akademisyenlerin de beşte birini kadınlar oluşturmaktadır.

OHAL, kadın işsizliğini de arttırmıştır. Aralık 2017 verilerine göre geniş tanımlı kadın işsizliği yüzde 27 olarak hesaplanmıştır. OHAL'i bahane ederek kadınların yaşamını ele geçirmeye çalışan iktidar, çalışma hakkını kadınların elinden almaya çalışmaktadır.

OHAL sürecinde tutuklu kadın sayısı 3 kat artmıştır. OHAL sürecinde anneleriyle birlikte cezaevine anneleriyle birlikte girmek zorunda kalan bebek sayısı 149'a ulaşmıştır.

11 | Ohal'de kapatılan kadın dernekleri

624 | Ohal'de öldürülen kadınlar

%20 | Ohal'de ihraç edilen kadınların oranı

%27 | Ohal'de kadınların işsizlik oranı

149 | Ohal'de cezaevindeki bebek sayısı

700 | Cezaevinde kalmak zorunda kalan çocuk sayısı

387 | 2017 yılında istismara uğradığı tespit edilen çocuk sayısı

%80 | Kayıt dışı çalışan çocuk oranı

4279 | Ohal'de ihraç edilen hakim ve savcı sayısı

570 | Ohal'de tutuklanan avukat sayısı

12 Eylül Dönemi

47 | İhraç edilen hakim ve savcı

2.5 OHAL'de Çocuk

OHAL'in en çok etkilediği kesimlerin başında çocuklar gelmektedir. Çocuk istismarları, çocuk işçilik, çocukların eğitim haklarından mahrumiyeti gibi sorunlar her geçen gün artmakta, iktidarın OHAL ısrarı çocukları aydınlık bir gelecekte mahrum bırakmaktadır.

Çocukların 6 yaşına kadar anneleri ile kalmasına imkan veren düzenleme nedeniyle annesi tutuklu veya hükümlü olan 700 kadar çocuk cezaevinde hiç uygun olmayan koşullarda yaşamaktadır. OHAL nedeniyle, çocuk alanında çalışan örgütler kapatılmış, var olan örgütlerin de savunuculuk faaliyetleri kısıtlanmıştır.

İktidar, çocuk istismarlarını önleyici politikalar üretememekte; çocukların istismar edildiği, cinsel saldırıya uğradığı bir tabloyu pekiştirmektedir. İktidar ve iktidara bağlı kuruluşlardan her geçen gün çocuklarla ilgili yaşanan istismarları "meşrulaştırarak" açıklamalar gelmektedir. Tüm bu politikalar sonucunda, OHAL ile geçen 2017 yılında 387 çocuk istismara uğramıştır.

Çocuklar eğitim görmeleri, sosyal ve kültürel olarak gelişmeleri gereken çağda işçileştirilmektedirler. Türkiye'de çocuklar ucuz işgücü olarak sömürülmekte, OHAL ise bu durumu kolaylaştırmaktadır. 2017 yılında kayıt altına alınmayan çocuk işçiler ve çıraklarla birlikte sayı 2 milyona yaklaşmıştır. Çalışan her 10 çocuktan 8'i kayıt dışı çalışmaktadır. 2017 yılında çalışırken tam 60 çocuk hayatını kaybetmiştir.

2.6 OHAL'de Hukuk ve Adalet

OHAL, Türkiye'nin hukuk sistemini ve adalet yapısını derinden sarsmakta, Türkiye'nin laik ve hukuk devleti olma özelliği AKP eliyle ortadan kaldırılmaya çalışılmaktadır. Hukuk sisteminde yaşanan ihlaller ve bozulan adalet bir tarafa, binlerce hakim ve savcı görevlerinden edilmiş, savunma hakkı çok ağır engellerle karşılaşmıştır.

Hakim ve Savcılar Yüksek Kurulu'na verilen yetkiyle alınan ihraç kararları ile farklı konumlardaki toplam 4279 hakim ve savcı görevlerinden ihraç edilmiştir. İhraç edilenlerin 2982'si hakim, 1297'si savcıdır ve ihraç edilen hakim ve savcılarının en az 877'sini (%20) kadınlar oluşturmaktadır. 166 hakim ve savcının ihraç kararı yine aynı kurul tarafından kaldırılmış, ihraç kararı devam eden hakim ve savcı sayısı 4113 olmuştur. 12 Eylül döneminde hakkında işlem yapılan hakim ve savcı sayısı 47 iken, OHAL ile bu sayı 100 kat daha fazla hale gelmiştir.

OHAL, savunma hakkına da ket vurmuştur. OHAL süresi boyunca 570 avukat tutuklanmış, 1,480 kadarı hakkında soruşturma açılmış ve 79 avukat uzun dönemli hapis cezalarına çarptırılmıştır. Anayasa Hukuku Profesörü, İstanbul Barosu İnsan Hakları Merkezi Eski Başkanı, TBB İnsan Hakları Araştırma ve Uygulama Merkezi Kurucu Başkanı İbrahim Ö. Kaboğlu dahil, birçok hukukçu akademisyen mesleklerinden edilmiştir.

OHAL ile birlikte gözaltı süreleri uzamış, insanlar sebebini bilmedikleri halde günlerce gözaltında tutulmuş ve avukatları ile iletişim kurmaları engellenmiştir. OHAL'in ilanı ile birlikte cezaevlerinde bulunan avukat-müvekkil görüşme odalarına kamera ve dinleyici cihazları konulmuş, tutuklu ve hükümlülerin avukatları ile yaptıkları görüşmeler kayıt altına alınmıştır. Avukat olmaksızın ifadeler alınmış, kişiler zorla "itirafçı" yapılmaya çalışılmış, şüphelilerin söylemediği hususlar söylenilmiş gibi davranılmış, insanların adil yargılanma hakları ellerinden alınmıştır. Usulsüz şekilde ev ve üst aramaları yapılmış, müvekkil avukat gizliliği ihlal edilmiştir.

2.7 OHAL'de Sağlık

Yoğun ihraçların gerçekleştiği Sağlık Bakanlığı'ndan 3259'u kadın çalışan olmak üzere toplam 7659 kişi ihraç edilmiştir. Bu kişilerin 3 binden fazlası doktordur. İhraç edilenlerin 252'si için ihraç kararı kaldırılmış, 7407 kişinin ihraç kararı ise sürdürülmektedir. OHAL süresince 48 özel sağlık merkezi kapatılmıştır.

AKP hükümeti uzattığı OHAL dönemini ve çıkardığı KHK'ları toplum içerisinde "beğenmediği" kesimleri ötekileştirmenin aracı haline getirmiştir. Sağlık sistemi ve doktorluk da OHAL'den ağır darbe almıştır. Meslek odaları ise bu süreçte AKP'nin yeni hedefi olmuştur. Türk Tabipler Birliği'ne gözaltılar ile başlayan süreç söz konusu meslek kuruluşlarının adlarına dahi müdahale edecek boyuta ulaşmıştır. Meslek odalarına yönelik bu saldırılar mesleği yapanların üye olması zorunluluğunun kaldırılması ve kamudan kaynak almalarının önlenmesi ile sürmektedir.

AKP, söz konusu meslek kuruluşlarının farklı ve muhalif sesler çıkarmasını engellemekte ve meslek kuruluşlarını da kendi organı haline getirmeye çalışmaktadır.

29 Ekim 2016'da çıkarılan 676 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK) ile 657 Sayılı Devlet Memuru yasasına ek yapıldı ve devlet memurluğuna alınacaklar için "güvenlik soruşturması ve arşiv taraması yapılmış olması" koşuluna yer verilmiştir. Bu kararnameye kadar, doktorlar gizlilik derecesi bulunan kurumlarda çalışmadıkları sürece herhangi bir soruşturmaya girmeksizin, tıp fakültesinden mezun olduktan sonra en fazla 2 ay içerisinde atanıp ve göreve başlamaktaydılar. Fakat OHAL koşullarında memur atamalarına getirilen bu zorunluluk doktorları da etkilemiş, yüzlerce doktor haklarındaki güvenlik soruşturmasının tamamlanmasını ve kamu personeli olarak çalışmalarına engel olup olmadığını açıklanmasını beklemektedir.

OHAL döneminde tıp fakültesini bitirip iki yıllık zorunlu hizmete başlayabilmek için hakkında yürütülen güvenlik soruşturması henüz sonuçlanmayan doktorlar tebligatlarını bekledikleri sürede market kasiyerliği, inşaat işçiliği ve eczane çıraklığı gibi asgari ücretli işlere başvurmaktadır.

7659 | Ohal'de ihraç edilen sağlık çalışanı

48 | Ohal'de kapatılan özel sağlık merkezleri

Sağlık Bakanı Demircan, yürütülen güvenlik soruşturmalarına ilişkin olarak "Şu anda güvenlik soruşturması, arşiv araştırması yapılıp Bakanlığımıza bildirilen 19 bin 270 personelden 16 bin 305'inin ataması tamamlanmıştır. Geriye kalan bin 571 personelin Bakanlığımız güvenlik soruşturması değerlendirme komisyonunda değerlendirmesi devam etmekte, 173 personelin ise atama şartlarını taşımadığından dolayı atamasının yapılmayacağı kendilerine bildirilmiş" demiştir.

Güvenlik soruşturmaları ile AKP'nin hem doktorların çalışma hakkına hem de halkın en temel hakkı olan sağlığa ulaşma hakkına engel teşkil ettiğinin en açık kanıtlarındandır.

2.8 OHAL'de Cezaevleri

OHAL ile cezaevlerindeki tutuklu sayısı hızla artmış ve cezaevleri islahi olma özelliğini yitirmeye başlamıştır. Ceza ve tutukevlerinde 219.180 hükümlü ve tutuklu bulunmaktadır. Özgürlüğünden yoksun olanların %54'ünü hakkındaki hüküm kesinleşmiş olanlar, %9'unu üst mahkeme kararını bekleyen tutuklular, %37'sini ise soruşturması/davası devam eden tutuklular oluşturmaktadır. Sayısı 220 bine yaklaşan bu tutuklulardan 50 binden fazlası OHAL ile tutuklanmıştır. 9 yıllık 12 Eylül döneminde 52 bin kişi tutuklanmıştır. 21 aylık OHAL süreci, insanları düşüncelerinden ötürü mahkum etme konusunda da 12 Eylül'ü geride bırakmıştır.

Adalet Bakanlığı Ceza İnfaz Kurumları Genel Müdürlüğü'nün bilgilerine göre Türkiye'de 384 ceza infaz kurumu bulunmakta olup toplam kapasitesi 207.279 kişidir. Tutuklu ve hükümlülerin mevcut sayısı ile cezaevlerinin kapasitesi arasındaki farka bakıldığında tutuklu kişilerin hak ve özgürlükleri açısından sorun yaşandığı aşikârdır.

Cezaevlerinde yaşanan sıkıntıların en büyüğü sağlık hakkına erişimin engellenmesidir. Kelepçeli muayene, revirde yeterli sayıda hekim bulundurulmaması, hastane sevklerinin ve revir muayenelerinin gecikmeli yapılması gibi temel sorunlar OHAL ile kontrol edilemez bir hal almıştır.

Avukat görüş odalarında kamera sisteminin tüm odayı gözetleyecek bir şekilde kurulu olması, cezaevinde mahpusların çeşitli nedenlerle cezaevlerinden nakilleri sırasında kelepçenin tersten takılması, banyo ve tuvaletleri görecekte şekilde kameraların yerleştirilmesi, mevzuata aykırı olan kimlik kartı taşıma dayatması ve bazı mahpusların kameralarla donatılan, her tarafı sünger veya benzeri bir malzeme ile kaplı "süngerli oda" olarak tabir edilen odalarda keyfi bir şekilde tutulması gibi birçok uygulama cezaevlerinin geldiği noktayı gözler önüne sermektedir.

OHAL'in ülke genelinde ilanından sonra, cezaevlerinde yıllardır yaşanan hak ihlalleri ve sorunlar gözle görülür ve hissedilir bir şekilde artmıştır. Cezaevlerindeki ihlallerin yanısıra, her geçen gün artan gözaltılarla tüm Türkiye açık cezaevine dönüştürülmeye çalışılmaktadır. OHAL boyunca 150 binden fazla kişi gözaltına alınmıştır.

219.180 | Hükümlü ve tutuklu sayısı

11.901 | Eksik yatak sayısı

150.000 | Ohal'de gözaltına alınan kişi sayısı

2.9 OHAL'de Ekonomi

%18,3 | Geniş tanımlı işsizlik oranı

6,1 Milyon | İşsiz Sayısı

9,5 Milyon | Sigortasız çalışan sayısı

%11 | Ohal'de enflasyon oranı

% 27 | Ohal'de Türk lirasının kaybettiği değer

23 Milyar \$ | Ohal'de net dış borca eklenen rakam

Ohal'den

	önce	sonra
Mazot	3,80 TL	5,65 TL
Benzin	4,41 TL	6,13 TL

500 | Ohal'de TMSF'ye devredilen şirket sayısı

Türkiye'de OHAL'in gözle görülür ve en önemli etkilerinin olduğu alan şüphesiz ekonomidir. OHAL'in işsizliğe, istihdam oranlarına, enflasyona, Türk Lirası'nın değerine olan yıkıcı etkisi her geçen gün daha da ağırlaşmaktadır. OHAL'in ilan edilmesinden bugüne kadar geçen uzun süre, Türkiye'nin ekonomik göstergelerine olumsuz olarak yansımakta, sürekli uzatılan OHAL'in faturası vatandaşa kesilmektedir.

OHAL'de işsizlik çift hanelerde yüksekliğini korumaya devam etmektedir. Güncel verilere bakıldığında geniş tanımlı işsizlik yüzde 18,3 seviyelerine kadar çıkmakta, işsiz sayısı ise 6,1 milyonu bulmaktadır. OHAL döneminde diplomalı işsiz sayısı da yüksekliğini korumakta, OHAL rejimi içinde gençlerin iş bulma umudu her geçen gün azalmaktadır. OHAL'de güvencesiz çalışma koşullarına tabi olan emekçi sayısı da artmış; OHAL öncesi 8.913.000 olan sigortasız çalışan sayısı OHAL sonrası 9.456.000'a çıkmıştır.

AKP hükümetinin enflasyonun tek hanelere ineceği vaadinin OHAL süreci içinde gerçekleştirilemediği görülmektedir. OHAL'den önce yüzde 8-9 bandında olan enflasyon, güncel verilere göre yüzde 10-11 seviyesine çıkmış, enflasyon rakamları çift hanelere demirlemiştir.

OHAL döviz kurunda dalgalanmalara da neden olmakta, Türk Lirası'nın değeri hızla erimektedir. Döviz kurunda son bir ay içerisinde yüzde 6,4, OHAL'in ilan edildiği andan itibaren de yüzde 27'lik bir kayıp söz konusu olmaktadır. Bu bağlamda dolardaki her bir kuruşluk artış, Türkiye'yi 2,25 milyar liralık zarara sokmaktadır. 2013'ün Haziran ayında 1,7 TL olan dolar ve 2,4 TL olan Euro karşısında Türk Lirası, OHAL ile geline nokta da iki buçuk kattan fazla değer kaybetmiştir.

OHAL'in ilan edildiği 20 Temmuz 2016'da mazot, 3.80 TL benzin, 4.41 TL iken güncel verilere göre benzin 6,13 TL seviyesine, mazot ise 5,65 seviyesine çıkmıştır. Gelir seviyesine göre dünyanın en pahalı akaryakıtı Türkiye'de tüketilmektedir.

OHAL öncesinde de azalma eğilimi olan reel ücretler OHAL'le birlikte bu eğilimi hızlandırmaktadır. Hem kamu emekçileri hem de asgari ücretliler bu durumdan en çok olumsuz etkilenen kesimler olmakta, bu kesimler enflasyonun altında zamlar aldıkları için hem de dolar kuru etkisiyle maliyet enflasyonu yaşadığı için ücretlerin milli gelir içerisindeki payı azalmaktadır.

OHAL'de Türkiye'nin "net" dış borcu önemli artış göstermiştir. OHAL sürecinde Türkiye'nin net dış borcuna 23 Milyar dolar eklenmiştir. 2014 yılı sonunda 244 milyar dolar bandında olan net dış borç OHAL'in uzatılması itibariyle düzenli bir artış göstermiştir.

OHAL sürecinde FETÖ soruşturmaları kapsamında yaklaşık 500 şirket TMSF'ye devredilmiştir. Bu şirketlerin aktif büyüklüğü 30 milyar lira, öz kaynakları 15 milyar lira olmakta, fona devredilen şirketlerde yaklaşık 30 bin çalışan olduğu bilinmektedir.

2.10 Kapatılan STK'lar

OHAL ile özellikle kadınlar ve çocuklar ile ilgili çalışmalar yürüten birçok dernek kapatılmış, tıpkı diğer alanlarda olduğu gibi vakıf ve dernekler konusunda da muhalifleri susturma politikası uygulanmıştır.

OHAL boyunca 1064 özel eğitim kurumu (anaokulu, ilkokul, ortaokul ve lise), 360 özel kurs ve etüd merkezi, 847 öğrenci yurdu, 48 özel sağlık merkezi, 15 özel vakıf üniversitesi, 2 Konfederasyona bağlı 29 sendika, 1424 dernek, 145 vakıf, 175 medya ve yayın kuruluşu kapatılmıştır.

3. OHAL ve KHK'lar

OHAL'in ilan edildiği 20 Temmuz 2016 tarihinden bugüne kadar toplam 31 KHK çıkarılmış, devlet içerisindeki FETÖ yapılandırmasını temizleme amacıyla çıkarıldığı öne sürülen KHK'lar, iktidarın keyfiyetiyle muhalifleri susturma aracına dönüşmüştür.

OHAL döneminde çıkarılan 31 kanun hükmünde kararnameden 26'sı Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın imzasının ardından Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Böylece Anayasa Mahkemesinin KHK'lerle ilgili başvuruları reddetmesinin gerekçesi de ortadan kalkmış, bir buçuk yıldır süren "OHAL Darbesi" resmen kanunlaşmıştır.

Kış lastiği düzenlemesinden, ihraçlara ve taşeron düzenlemesine kadar her hususu KHK ile düzenleyen hükümet, yaptığı tüm uygulamaların anayasal denetimden geçmesini engellemiştir.

4. OHAL Komisyonu

İktidarın OHAL mağduriyetleri konusundaki niyetini en açık şekilde ortaya koyan yapılardan biri şüphesiz ki OHAL komisyonudur. 685 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK) ile kurulan OHAL İşlemleri İnceleme Komisyonu'na 108 bin 660 müracaat yapılmıştır. Komisyon, kurulduktan 1 yıl sonra başvuru almaya başlamıştır. Komisyonun dosyaları inceleme ve geri dönüş yapma hızına bakıldığında iktidarın mağduriyetler hakkında önceliği olmadığı görülecektir.

OHAL İşlemleri İnceleme Komisyonu, tamamlanan ve incelemeleri sona eren başvurulara yönelik 22 Aralık 2017'den itibaren karar vermeye başladı. Buna göre, komisyon, 12 bin başvuruyu sonuçlandırarak, 310 müracaat için mesleğe iadeye hükmetti. OHAL İşlemleri İnceleme Komisyonu, başvurulardan 9 bin 700'ünü reddederken, bu arada bazı KHK'lar ile göreve iade edilen bin 990 başvuru için de ön inceleme kararı aldı. Komisyon, çalışma süresini 2 yıl olarak açıklamıştı. Komisyonda, 96 bin 660 başvurunun incelenmesi ise hala devam ediyor. Dosyaların incelenme hızına bakıldığında, 2 yıl gibi bir sürede dosyaların sağlıklı bir incelemeye tabii tutulamayacağı görülecektir.

108.660 | Ohal komisyonuna yapılan başvuru sayısı

5. Sonuç

Elinizdeki rapor bir partinin raporu olmaktan öte tarihe düşülmüş bir nottur. Türkiye, 12 Eylül askeri darbe döneminde bile bu denli ağır bir baskı ve hukuksuzluk ile karşılaşmamıştır. Açıktır ki, OHAL ve KHK'lar ile AKP kendi darbesini yapmış, binlerce insanı mağdur etmiştir. AKP'nin OHAL darbesi ile, Türkiye'nin laik, demokratik ve sosyal hukuk devleti vasfı açıkça tahrip edilmektedir.

AKP, OHAL ile sömürüyü, açlığı, ölümü bu ülkede çalışan herkesin kaderi haline getirmiştir. Türkiye tarihinin hiçbir dönem açlık, yokluk, umutsuzluk ve çaresizlik bu denli ağır bir atmosfer gibi insanların üzerine çökmemiş, insanlar yokluk ile kendilerini yakmaya çalışmamış, iftiralar ile intihara sürüklenmemiştir.

CHP olarak tarihsel sorumluluğumuz, halkın umudu ve cesaretini örgütlemek, ülkenin kaderini bir kişinin keyfiyetinden kurtarmak, OHAL darbesini sona erdirmektir.

CHP olarak, esas karşısında durduğumuz nokta, ülkemizin demokratik bütün değerlerinin ayaklar altına alınarak, kurunun yanında yaşın da yanması sürecidir. Haklıyla haksızın ayırt edilmesinde oluşan bu güvensizlik, iktidarın suçluyu değil, “canının istediği” bütün vatandaşları suçlaması ve bedel ödetmesi sürecine evrilmiştir. FETÖ'yle ilişkili herkesin adil yargılamalardan geçerek cezalandırılması fakat bu yaşanırken suçlu ve suçsuz arasındaki ayrımın korunması esas talebimizdir.

FETÖ'nün siyasi ayağının bir türlü ortaya “çıkarılmadığı” bu süreçte, faturanın gazetecilere, emekçilere, kadınlara, çocuklara kısacası bütün Türkiye'ye kesilmesini engellemek, Türkiye'nin tekrar hukuk devleti düzenine ve demokrasinin üstünlüğü ilkesine kavuşmasını sağlamak önceliğimiz olacaktır.